

Saksbehandler: Aleksander Elstad

Vår referanse: 24/15360- 2

Dato: 27.01.2025

Emne: Notat med svar på spørsmål fra HMA til forslag til handlingsplan mot forsøpling - Legges ved til behandling av handlingsplanen i Formannskapet 11. februar 2025 og Kommunestyret 20. februar 2025

Mandag 2. desember 2024 var forslag til handlingsplan mot forsøpling oppe til behandling i HMA (sak 94/24). HMA vedtok å sende handlingsplanen videre til Formannskapet, men kom samtidig med gode spørsmål som de ønsket besvart til Formannskapet i forbindelse med deres behandling av planen. Kommunedirektøren har derfor utarbeidet dette notatet med svar og presiseringer om handlingsplanen, som legges ved behandlingen i Formannskapet.

Om behandling av enkeltsaker om forsøpling, sett opp mot foreslåtte tiltak i handlingsplanen

Kommunedirektøren understreker at tiltakene som foreslås i handlingsplanen ikke vil gå på bekostning av behandling av enkeltsaker. Som skissert i kapittel 4.4 Saksgang for behandling av forsøplingssaker, legger handlingsplanen opp til at saksgangen for behandling av saker vil være den samme som før handlingsplanen blir vedtatt. Dette betyr at innkommende forsøplingssaker vil mottas og behandles slik som i dag. Akutte saker vil fremdeles behandles fortløpende. Derimot vil handlingsplanen gi tydeligere prioriteringer slik at det blir enklere for saksbehandlere å vurdere hvilke saker som skal behandles først.

Tiltakene som foreslås i kapittel 6 Tiltak, vil derimot fungere som en supplerende liste over tiltak som skal gjennomføres i tillegg til behandling av enkeltsaker. Det er utformet flere tiltak som skal bidra til å kartlegge, motvirke, og forebygge forsøpling.

Om de foreslåtte prioriteringene i handlingsplanen

I kapittel 6 Tiltak, foreslås det en rekke tiltak for å følge opp ulike typer forsøpling. Ettersom vi ikke har kapasitet til å gjennomføre alle tiltakene samtidig, er det lagt inn et forslag til prioritering i perioden 2025-2028. For at gjennomføring av tiltak ikke skal gå på bekostning av behandling av enkeltsaker, er det viktig å prioritere.

Kapittel 6.3 Plan for oppfølging av forsøpling i perioden 2025-2028 er et forsøk på dette. Kommunedirektøren har kommet med et forslag til hvilke typer forsøpling som skal være i fokus (fokusområder), hvert år fra 2025 til 2028. Forslaget er basert på kommunedirektørens vurdering av hvilke typer forsøpling det er viktigst at tas hånd om raskt. For å gjøre det mer håndterbart for de som skal jobbe med dette, er det bevisst unngått at store temaer skal tas innenfor samme år. For eksempel er «Hageavfall» og «Oppbevaring/lagring av avfall» fordelt på henholdsvis 2025 og 2026.

Prioriteringen i kapittel 6.3, må ses opp mot tiltakene beskrevet ellers i kapittel 6. En gitt prioritering betyr at tiltakene (i kapittel 6.1) som er merket «Engangs», vil gjennomføres i året hvor forsøplingstypen er prioritert.

Eksempelvis betyr dette at kommunedirektørens forslag legger opp til at vi i 2025 gjennomfører opptil seks tiltak innen «Hageavfall» (merket «Engangs»). Selv om «Forsøpling fra landbruksdrift» ikke er prioritert før 2027, vil det i 2025 likevel bli gjennomført ett tiltak

(merket «Årlig») om å «Lage informasjonsmateriell om forsøpling fra landbruksdrift og sende ut til bønder.»

Prioriteringene som er foreslåtte i innstillingen, vurderer kommunedirektøren som en fornuftig og systematisk måte å organisere arbeidet på. Dette vil fungere som en sjekklister for de ansatte som skal jobbe med å implementere handlingsplanen.

Kommunedirektøren gjør likevel oppmerksom på at det er politisk handlingsrom knyttet til eksempelvis rekkefølgen på fokusområdene, eller å foreslå nye eller endrede tiltak.

Om landbruksplast

Ett av spørsmålene utvalget kom med gikk på hvorfor landbruksplast ikke så ut til å være prioritert før i 2027. Det stemmer at kommunedirektøren har lagt opp til at forsøpling fra «Landbruksdrift» - derav inkludert landbruksplast – ikke løftes som fokusområde før i 2027. Som nevnt tidligere, betyr ikke dette at innkommende forsøplingssaker ikke blir fulgt opp før 2027. Derimot innebærer dette at forslaget innebærer at de to tiltakene merket «Engangs», ikke vil bli gjennomført før forsøplingstypen er i fokus. Disse tiltakene er «Se på samarbeid med aktører for å forhindre/fjerne landbruksplast», og «Samarbeide med HRA for å gjøre det enklere for bønder å levere avfall, f.eks. plastavfall.»

I arbeidet med handlingsplanen har det blitt vurdert hvilke typer forsøpling som er mest omfattende i Ringerike. I begynnelsen ble det antatt at landbruksplast var et stort problem, men det ble etter hvert klart at denne typen forsøpling ikke virker veldig utstrakt i forhold til de andre forsøplingstypene. Kommunen mottar svært få henvendelser som går direkte på landbruksplast, men det kan være at landbruksplast er en del av en større forsøpling (som da faller innunder «Oppbevaring/lagring av avfall»). Disse henvendelsene blir uansett fulgt opp som forsøpling i tråd med rutiner.

Det er også gjort en vurdering av hvilke virkemidler kommunen har tilgjengelig for å følge opp forsøpling. Konkret forsøpling av landbruksplast kan kommunen følge opp som forurensningsmyndighet. Derimot kan ikke kommunen gå inn og regulere eksempelvis produsenten som lager landbruksplast, hvor mye plast som benyttes i landbruket, eller hvordan plastavhengige produkter skal lagres. I helhet vurderer kommunedirektøren at det er andre forsøplingstyper som bør følges opp først, og at «Landbruksdrift» derfor legges inn som fokusområde i 2027.

Om hageavfall

Utvalget stilte spørsmål om hvorvidt det er tillatt å kompostere hageavfall selv, og om det er vurdert å ha dialog med HRA om levering av hageavfall.

I utgangspunktet er det tillatt å anlegge privat kompost i egen hage, til egen husholdning. Dette gjelder også for borettslag. Merk at det ikke er lov til å kompostere kjøkken- og matavfall fra næringsvirksomhet. Når kommunedirektøren har vurdert problematikken rundt hageavfall, har det blant annet vært fokusert på tilfeller hvor hageavfall ikke kastes på et egnet område; for eksempel at det kastes på kommunal grunn, at det over tid samles opp og blir et deponi, eller at det kastes i en skråning og dermed påvirker skråningens stabilitet. I tillegg til at det kastes blomster/planter som egentlig skal kastes i restavfallet og som kan medføre spredning av fremmede arter. Det ville ikke vært noe problem dersom innbyggere komposterte egnet hageavfall på egen eiendom, men i realiteten deponeres det store mengder uegnet hageavfall (med fremmede arter, eller at det blir skjæmmende), og gjerne på kommunal grunn.

I handlingsplanen er det foreslått flere tiltak som innebærer å ha dialog med HRA. Dette inkluderer å «Jobbe for at det skal bli gratis å levere hageavfall hos HRA,» og «Se på samarbeid med f.eks. HRA, borettslag, hagelag eller velforeninger.»